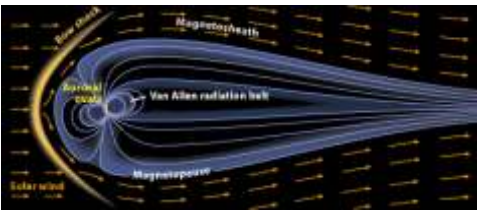
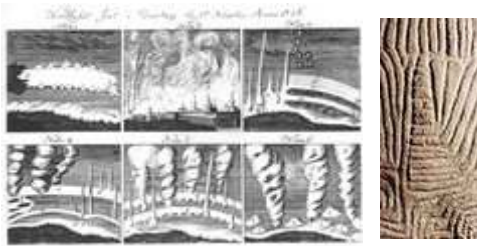

DE AURORA ALS INSPIRATIEBRON ?

Enkele overdenkingen bij een vreemd fenomeen dat vanaf 5000 BC de Steentijd(kunst) binnenkomt. Een onderzoek naar de inspiratiebron ervan. Door: Klaas Geertsma, sept. 2008.

De aurora-borealis en australis, het noorderlicht en het zuiderlicht, waren mogelijk een belangrijke inspiratiebron in het Europese Neolithicum vanaf 5000 BC, met een piek rond 3000 BC. Op andere delen van de wereld was dit mogelijk ook het geval. Het fenomeen zette zich vermoedelijk door tot in de Vroege Middeleeuwen. Men denkt dat de zonnewind in die periode veel sterker was dan tegenwoordig, met als gevolg enorm hoog oprijzende aurora's, vooral aan de Zuidpool. Ze waren overal op Aarde zichtbaar. Op grote stenen West-Europa werden vanaf die tijd vele kom- kring- wiel- spiraal- en dubbele golvende lijngraveringen aangebracht. Een deel van deze graveringen is mogelijk terug te voeren op noorderlicht bewegingen. Deze bewegingen zijn in onze tijd niet meer overal op Aarde zichtbaar, om ze te zien moeten we ervoor naar de poolstreken trekken. Het is een overweldigend natuurverschijnsel. En wanneer de onderzoekers gelijk hebben met hun hypothese dat er in het Neolithicum vanaf 5000 BC een sterkere zonnewind is geweest, dan was het gevolg ervan dat de aurora's vele malen groter en hoger waren dan in onze tijd. De bewegingen waren mogelijk ook vele malen heftiger. Dat zal de mens van die tijden niet onberoerd hebben gelaten, hij zal in z'n kunst daarvan zeker gewag hebben gemaakt. En zoals gewoonlijk bij de primitieve mens, zal dat gedaan zijn in de vorm van homeopathische magie, m.a.w. 'What you see is what you get'.

Tekening linksboven: noorderlicht op 17 maart 1716, Gdansk, tekening J.F. Ramus. De bijlen komen van verschillende plaasten op de wereld, o.a. van het eiland Jersey, Costa Rica en Duitsland (vitrine). De bijlgroep komt uit Bernou Frankrijk. De gegraveerde stenen komen uit Gavrinis - Bretagne. Op meerdere megalithische monumenten komen dergelijke graveringen voor, maar Gavrinis is het topvoorbeeld van deze kunstvorm.

Dat is de gemakkelijkste manier om met onbegrepen, angstaanjagende zaken om te gaan. Neem de vorm ervan over, vertaal het naar een ritueel en er zijn onmiddellijk allerlei attributen nodig om dat ritueel uit te voeren. Die attributen zijn vaak zelf kopieën van het natuurverschijnsel en vaak zijn ze ook nog versierd met motieven van het verschijnsel. Mogelijk moeten we een deel van de rotskunst die in deze periode gemaakt wordt dan ook plaatsen binnen de categorie van het ritueel rondom de aurora. Een mooi voorbeeld ervan zijn lijken de ingegravingen op diverse grote stenen van het zgn. ganggraf van Gavrinis in Bretagne, deze stenen zijn volledig bedekt met golvende-spiralende- en slingerende gravingen. De gravingen op de stenen zijn vermoedelijk ouder dan het ganggraf zelf. Ze werden eerder ergens anders bewerkt met deze patronen en later opgenomen in het nu bekende monument (daarover een andere keer meer). Daarnaast zijn op een aantal stenen 'bijlvormen' te herkennen. Het Neolithicum was het tijdperk van de geslepen stenen bijlen, dus was het misschien niets bijzonders dat die bijlen op de grote stenen van Gavrinis werden afgebeeld. Dit zou dan betekenen kunnen hebben dat men in die tijd de bijl als voorwerp op zich zou vereren. Dit is onverklaarbaar, want een bijl was in die tijd niks bijzonders, ook niet omdat hij geslepen zou zijn. Bijlen zijn het normaalste werktuigtype doorheen de hele Steentijd, vanaf het allereerste begin. Om op aarde te kunnen overleven is het noodzaak er eentje te hebben. Er worden dan ook ontelbare bijlen terug gevonden, van vuistbijl tot geslepen bijl. Van hakbijl tot disselbijl, voor hout- bot- ivoor en gewebewerking en andere types voor de slacht van grote dieren. Opvallend is echter dat in de aardlagen van omstreeks 5000 BC een bepaald type geslepen bijl begint voor te komen, de 'hache goutte d'eau', de waterdruppelbijl, waarvoor mogelijk een speciale aurora-vorm model kan hebben gestaan. Dit bijltype en de eerder genoemde gravingen komen op vele plaatsen op de wereld voor. Meestal worden op deze bijlen geen gebruikssporen aangetroffen, wat wijst op een rituele functie ervan. Voor dit type bijl koos men vnl. groene steensoorten, bv jadeiet. De enige tot nu toe bekende vindplaats van deze steensoort in West Europa ligt hoog in de Italiaanse Alpen. Dit groene jadeiet werd vanaf 5000 BC over grote delen van West-Europa getransporteerd. Omdat er nogal wat moeite voor gedaan moest worden om bij dit materiaal te komen en om het te delven en te verwerken, het is even hard als vuursteen (*1), moet er overal een sterke behoefte zijn geweest om van dit materiaal bijlen te kunnen maken. Aan de vorm van dit bijltype lijkt mogelijk een specifieke aurora-vorm (*2) als voorbeeld gediend te hebben en de kleurkeuze lijkt geïnspireerd te zijn door de prachtige groene kleuren van de aurora's. Dezelfde kleur als van groene jade. Ook in andere landen lijken vanaf die tijd groenachtige steensoorten voor rituele bijlen en andere voorwerpen een voorkeur te genieten, bv in Mexico, Nieuw Guinea en China. Het echte groene jade is vanaf die tijd een exclusief gebruiksmateriaal, zowel in China als in Mexico. De Bronstijd die het Neolithicum opvolgt lijkt eveneens doordrongen van spiralende en meanderende kunstuitingen en de groene kleur in gedachten nemend, dan is de ontdekking van brons misschien niet helemaal toevallig geweest, want mooiere kleuren groen dan in het patina van brons zijn bijna niet te vinden. En is de keuze voor de 'bluestones' van de binnenkring van Stonehenge mogelijk ook terug te voeren op de traditie van de aurora-verering?

*1) Vuursteen was in vergelijking met jadeiet heel wat makkelijker te verkrijgen, dat lag als het ware net buiten de deur voor het oprápen. En daar konden ook prima bijlen van gemaakt worden. In feite zijn de meeste terug gevonden geslepen bijlen, maar ook de vuistbijlen, dan ook van vuursteen vervaardigd. Dit waren echter geen rituele voorwerpen, maar gewoon gebruiksgoederen. Om aan de grote vraag te kunnen voldoen ontstonden in het Neolithicum op diverse plaatsen in Europa industrieën, met mijnexploitatie en al. Men schat dat er tientallen miljoenen bijlen hun weg vonden over heel Europa naar de vroege boerenbedrijven.

*2) Er zijn vijf basistypen aurora-vormverschijnselen. 1: Bogen, simpele licht gekromde banden, 2: Banden, vaak gevouwen of geknikt, 3: Vlekken, kleine geïsoleerde opgluoiende stukken, 4 Gordijnen, geheel opgluoiend en uitstrekkend over gehele horizon, 5: Stralen, pijlers van licht, ze volgen het magnetisch veld van de aarde en staan verticaal omhoog, 6 Oplichtende stippen. In feite zijn al deze aurora-vormen vertegenwoordigd in gravingen op steen.

Naar de modellen van de belangrijkste plasmaonderzoeker Anthony Peratt, waren er in het Neolithicum nog veel meer varianten aan de hemel zichtbaar. Al deze modellen werden op rotsen afgebeeld.

De verspreidingskaart van het Alpen-jadeiet over West-Europa. Er zijn enkele clusters aan te wijzen. Dit waren mogelijk cultusplaatsen, bv in Bretagne, Morbihan, de regio van de alignements van Carnac. Het depot van Bénon in Frankrijk. Stonehenge met de binnenkring van 'buestones'. Een gebroken bluestone die in de groeve 'Preséil Hills' is blijven liggen, mogelijk was hij bedoeld voor de bouw van Stonehenge. De groeve lag meer dan 300 km van Stonehenge verwijderd, dit zegt iets over de noodzaak voor deze keuze.